

kolorem oznaczono zmiany

(czasem dokładnie, czasem tylko pokazując fragment tekstu, który został zmieniony)

Załącznik do uchwały nr 51/XLII Rady Naczelnej ZHP z dnia 15 marca 2025 r.
w sprawie przyjęcia dokumentu „System stopni instruktorskich”

SYSTEM STOPNI INSTRUKTORSKICH

Stopnie instruktorskie wyznaczają drogę rozwoju instruktorskiego, a ich celem jest kształtowanie instruktorów-wychowawców. Odzwierciedlają wiedzę, dojrzałość społeczną, umiejętności wychowawcze i doświadczenie instruktora zgodne z ideą stopnia. Zdobywanie wyższego stopnia nie wymaga pełnienia funkcji na wyższym poziomie struktury ZHP, wymaga jednak umiejętności coraz szerszego patrzenia na działania organizacji.

Kluczową rolę w dobrym i skutecznym funkcjonowaniu systemu stopni instruktorskich odgrywają opiekunowie prób oraz komisje stopni instruktorskich. Komisje stopni instruktorskich razem z komendantami, komendami oraz innymi zespołami instruktorskimi są odpowiedzialne za tworzenie jak najlepszych warunków dla wszystkich, którzy chcą się rozwijać przez zdobywanie stopni instruktorskich. Podstawą pracy KSI musi być zaufanie, życzliwość, indywidualne podejście, otwartość i chęć niesienia pomocy zdobywającym stopnie, a jednocześnie uczciwość wobec organizacji i jej zasad - będące, wraz z merytoryczną samodzielnością komisji oraz dobrą współpracą z ideowymi i sumiennymi opiekunami, gwarancją wysokiej jakości prowadzonych prób.

I. POSTANOWIENIA OGÓLNE

1. Niniejszy dokument określa zasady i tryb zdobywania stopni instruktorskich, zasady działania komisji stopni instruktorskich, a także idee, warunki otwarcia i zamknięcia oraz wymagania stopni.
2. Jeżeli w niniejszym dokumencie jest mowa o właściwym komendancie, należy przez to rozumieć komendanta hufca, chorągwi lub Naczelnika ZHP powołującego rozkazem komisję stopni instruktorskich (KSI).
3. Jeśli w niniejszym dokumencie mowa jest o właściwej komisji, należy przez to rozumieć komisję stopni instruktorskich hufca, międzyhufcową, chorągwi lub Centralną KSI - zgodnie z przydziałem służbowym zdobywającego stopień.
4. Postanowienia niniejszego dokumentu, w których mowa o wędrowniku, członku starszyny, instruktorze, przybocznym, drużynowym, członku komendy, komendancie, kandydacie, opiekunie próby, przewodniczącym KSI, przewodniku, podharc mistrzu, harcmistrzu oraz zdobywającym stopień, stosuje się odpowiednio do wędrowniczki, członkini starszyny, instruktorki, przybocznej, drużynowej, członkini komendy, komendantki, kandydatki, opiekunki próby, przewodniczącej KSI, przewodniczki, podharc mistrzyni, harcmistrzyni oraz zdobywającej stopień.

II. ZASADY ZDOBYWANIA STOPNI INSTRUKTORSKICH

5. Stopnie instruktorskie wyznaczają drogę rozwoju instruktorskiego, a ich celem jest kształtowanie instruktorów-wychowawców. Odzwierciedlają wiedzę, dojrzałość społeczną, umiejętności wychowawcze i doświadczenie instruktora zgodne z ideą stopnia. Zdobywanie stopnia nie wymaga pełnienia funkcji na określonym poziomie struktury organizacji.
6. Stopnie instruktorskie:
 - a) przewodnik - przewodniczka,
 - b) podharc mistrz - podharc mistrzyni,
 - c) harc mistrz - harc mistrzyni,są zdobywane przez członków ZHP.
7. Próby instruktorskie są realizowane we współpracy z opiekunem przez cały okres ich trwania. Gdy opiekun przestanie być członkiem ZHP, przestanie spełniać warunki do bycia opiekunem lub zrezygnuje z opieki nad próbą, KSI w porozumieniu z kandydatem niezwłocznie wyznacza nowego opiekuna.
8. Opiekunem próby może być:
 - a) na stopień przewodnika - podharc mistrz albo harc mistrz,
 - b) na stopień podharc mistrza - harc mistrz, a także podharc mistrz, który spełnia łącznie następujące warunki:
 - uzyskał zgodę właściwej KSI,
 - ma stopień podharc mistrza od minimum 2 lat,
 - ma otwartą próbę harc mistrzowską,
 - jest przygotowany do roli opiekuna próby podharc mistrzowskiej,
 - jako opiekun przeprowadził i zamknął z wynikiem pozytywnym co najmniej jedną próbę przewodnikowską,
 - c) na stopień harc mistrza - harc mistrz.
9. KSI po uzyskaniu akceptacji KSI wyższego szczebla może ustalić dodatkowe wymagania stawiane opiekunom próby, opisując je w swoim regulaminie.
10. Opiekun próby musi mieć zaliczoną służbę instruktorską, a także aktualny certyfikat Safe from Harm w momencie otwierania próby oraz przez cały czas jej trwania.

III. TRYB ZDOBYWANIA STOPNI INSTRUKTORSKICH

11. Wędrownik, członek starszyny lub instruktor decydujący się na zdobywanie stopnia zgłasza do właściwej KSI gotowość podjęcia próby.
12. KSI akceptuje opiekuna próby przedstawionego przez otwierającego próbę lub wyznacza za jego zgodą innego opiekuna próby.
13. Otwierający próbę wspólnie z opiekunem ustala program próby, który:
 - a) jest drogą dojścia do poziomu wynikającego z idei i wymagań stopnia,
 - b) zawiera dowolną liczbę zadań, które zapewniają realizację wszystkich wymagań na stopień (jedno zadanie można powiązać z większą liczbą wymagań, a jedno wymaganie może być realizowane przez kilka zadań),
 - c) uwzględnia w zadaniach aktualny poziom i doświadczenie zdobywającego stopień,
 - d) jest powiązany z planem pracy środowiska,
 - e) wiąże się z pełnioną przez niego funkcją,
 - f) określa przewidywany czas trwania próby.
14. Otwierający próbę składa wniosek o otwarciu próby wraz z jej programem do właściwej KSI. Wniosek wymaga opinii bezpośredniego przełożonego osoby otwierającej próbę.
15. We wniosku o otwarciu próby określa się przewidywany termin jej zamknięcia. Zalecany czas trwania próby wynosi od 1 roku do 2 lat.

16. Komisja po rozmowie z kandydatem i opiekunem oraz pozytywnym przyjęciu programu próby wnioskuję do właściwego komendanta o otwarciu próby.
17. Po złożeniu przez KSI wniosku o otwarciu próby właściwy komendant jest zobowiązany do podjęcia decyzji o otwarciu próby i ogłoszenia jej w rozkazie nie później niż 30 dni od daty wpłynięcia wniosku KSI.
18. KSI ma prawo:
 - a) zmienić, za zgodą lub na wniosek zainteresowanego, proponowane zadania, opiekuna próby i czas jej trwania,
 - b) przyjąć dodatkowe wymagania na stopnie, wynikające z potrzeb środowiska, [opisując to w swoim regulaminie](#),
 - c) w uzasadnionych przypadkach skrócić okres [pozytywnie ocenianej pracy](#) instruktorskiej niezbędnej do otwarcia próby na stopień,
 - d) w uzasadnionych przypadkach, biorąc pod uwagę wykształcenie, doświadczenie i dotychczasowy przebieg służby instruktorskiej kandydata do stopnia, uznać za spełnione wymaganie na stopień, opisując ten fakt w programie próby wraz z uzasadnieniem,
 - e) [wymagać dodatkowych opinii dotyczących osoby otwierającej lub zamykającej próbę](#).
19. W celu zamknięcia próby:
 - a) zdobywający stopień składa do KSI wnioski o zamknięciu próby; do wniosku należy dołączyć: pisemny raport z przebiegu próby, zrealizowania wymagań i spełnienia warunków zamknięcia próby oraz z osiągnięcia poziomu opisanego w idei stopnia, dokumentację powstałą w wyniku realizacji próby oraz opinie bezpośredniego przełożonego i komendanta zaliczającego służbę instruktorską,
 - b) opiekun przedstawia KSI pisemną opinię o zdobywającym stopień i przebiegu próby.
20. KSI po rozmowie ze zdobywającym stopień i jego opiekunem wnioskuję do właściwego komendanta o zamknięciu próby. [Komendant w ciągu 14 dni ma prawo do odwołania się od decyzji KSI o zamknięciu próby do KSI wyższego szczebla. Odwołanie się wstrzymuje termin, o którym mowa w pkt 21.](#)
21. Po złożeniu przez KSI wniosku o pozytywne zamknięciu próby właściwy komendant jest zobowiązany do podjęcia decyzji o zamknięciu próby z wynikiem pozytywnym oraz o przyznaniu stopnia. Decyzję o zamknięciu próby z wynikiem pozytywnym oraz przyznaniu stopnia komendant ogłasza w rozkazie nie później niż 30 dni od daty wpłynięcia wniosku KSI.
22. Po zamknięciu przez KSI próby z wynikiem negatywnym właściwy komendant ogłasza w rozkazie zamknięciu próby z wynikiem negatywnym, jednak nie wcześniej niż 14 dni od daty wpłynięcia wniosku KSI. [W tym terminie zdobywającemu stopień przysługuje prawo do odwołania się od decyzji KSI do KSI wyższego szczebla, z powiadomieniem właściwego komendanta. Odwołanie się wstrzymuje ogłoszenie zamknięcia próby w rozkazie.](#)
23. [KSI wyższego szczebla rozpatruje odwołania komendanta lub zdobywającego stopień w ciągu 30 dni. Po rozpatrzeniu odwołania komendant właściwy dla komisji wyższego szczebla ogłasza w rozkazie zamknięciu próby, a w przypadku, gdy rozpatrzenie odwołania wiąże się z pozytywnym zamknięciem próby - także decyzję o przyznaniu stopnia, nie później niż 30 dni od daty wpłynięcia wniosku KSI.](#)
24. W przypadku niezakończenia próby przez zdobywającego w wyznaczonym terminie KSI najpóźniej po upływie 3 miesięcy wzywa zdobywającego stopień i opiekuna do stawienia się na zbiórce komisji, podczas której dokonuje oceny realizacji próby oraz podejmuje decyzję o przedłużeniu lub zamknięciu próby. Jeżeli odbywający próbę nie stawia się na wezwanie komisji i nie usprawiedliwi swojej nieobecności, komisja na następnej zbiórce zamyka próbę z wynikiem negatywnym.
25. Ponowne otwarcie próby może nastąpić po upływie co najmniej 6 miesięcy od zamknięcia próby z wynikiem negatywnym. [W uzasadnionych przypadkach KSI może zdecydować o skróceniu tego okresu.](#)

26. W przypadku zmiany przydziału służbowego w trakcie próby na stopień zdobywający stopień zgłasza się do KSI prowadzącej dotychczas próbę w celu jej podsumowania. Wraz z opinią KSI dokumentacja próby przekazywana jest do komisji właściwej dla nowego przydziału.
27. Postanowienia pkt 26 stosuje się odpowiednio także w przypadku uzyskania lub utraty przez KSI uprawnień do prowadzenia prób na stopień, którego dotyczy próba.
28. W przypadku ustania członkostwa w ZHP osoby realizującej próbę na stopień instruktorski na skutek:
 - a) wystąpienia z ZHP, skreślenia z listy członków ZHP, wykluczenia z ZHP - właściwy komendant ogłasza w rozkazie zamknięcie próby z wynikiem negatywnym,
 - b) nieopłacenia podstawowej składki członkowskiej w określonym terminie - właściwy komendant ogłasza w rozkazie zamknięcie próby z wynikiem negatywnym po upływie 3 miesięcy od terminu wymagalności składki, chyba że nastąpiło automatyczne przywrócenie członkostwa w związku z opłaceniem zaległej składki.

IV. ZOBOWIĄZANIE INSTRUKTORSKIE

29. Zobowiązanie Instruktorskie powinno zostać zorganizowane w obrzędowy sposób przez opiekuna próby nie później niż 3 miesiące po przyznaniu stopnia przewodnika - przewodniczki. W przypadku niedochowania tego terminu za zorganizowanie zobowiązania odpowiedzialny jest właściwy komendant w czasie nie dłuższym niż 1 miesiąc.
30. Za podanie do wiadomości faktu złożenia Zobowiązania Instruktorskiego i przyjęcie rozkazem w poczet instruktorów odpowiada właściwy komendant.

V. ZASADY DZIAŁANIA KOMISJI STOPNI INSTRUKTORSKICH

Zadania komisji

31. Do zadań KSI należy:

- a) stymulowanie rozwoju instruktorów poprzez:
 - pracę z opiekunami prób na stopnie,
 - prowadzenie i monitorowanie prób na stopnie instruktorskie,
 - systematyczne podnoszenie kwalifikacji swoich członków,
 - współpracę z innymi zespołami instruktorskimi (przede wszystkim z zespołami kadry kształcącej, namiestnictwami i referatami programowymi),
 - zbieranie i upowszechnianie materiałów wypracowanych w trakcie realizacji prób na stopnie,
- b) potwierdzanie stopni instruktorskich osobom ponownie ubiegającym się o członkostwo w ZHP oraz osobom, które stopnie instruktorskie zdobyły w innych organizacjach harcerskich,
- c) wspieranie i nadzorowanie KSI niższego szczebla,
- d) prowadzenie pracy z opiekunami prób w szczególności przez:
 - upowszechnianie materiałów dotyczących zdobywania stopni instruktorskich,
 - organizowanie seminariów, warsztatów i konsultacji dla opiekunów prób.

Powoływanie i zadania KSI hufca

32. KSI hufca powołuje rozkazem komendant hufca.
33. W skład KSI hufca wchodzi instruktorzy w stopniu podharcmistra i harcmistrza, co najmniej połowę składu komisji stanowią harcmistrzowie. Komisja liczy co najmniej 3 osoby. **Na działanie KSI hufca, w której składzie jest mniej niż połowa instruktorów w stopniu harcmistrza, zgodę musi wyrazić odpowiednia KSI chorągwi.**
34. Członkami KSI hufca mogą być instruktorzy z przydziałem służbowym do innych środowisk.
35. **Zaleca się, aby komendant hufca nie był członkiem KSI hufca.**
36. KSI hufca prowadzi próby instruktorskie osób z przydziałem służbowym do danego hufca oraz próby, o których mowa w punktach 39, 40, 46 i 47. **W szczególnych przypadkach zdobywający stopień, opiekun próby lub KSI mogą wnioskować do KSI chorągwi o poprowadzenie tych prób.**
37. KSI hufca ma prawo prowadzić próby instruktorskie na stopień przewodnika. Komendant chorągwi po uzyskaniu pozytywnej opinii KSI chorągwi może nadać KSI hufca, **w której co najmniej połowę składu stanowią harcmistrzowie**, na okres maksimum 3 lat prawo prowadzenia prób na stopień podharcmistra. KSI chorągwi wydaje opinię, biorąc pod uwagę:
 - a) poziom prób dotychczas prowadzonych przez KSI hufca (w przypadku hufca ubiegającego się o uprawnienia po raz pierwszy - przez okres przynajmniej 1 roku),
 - b) jakość pracy prowadzonej z opiekunami prób,
 - c) jakość prowadzonych działań w zakresie stymulowania rozwoju instruktorów,
 - d) doskonalenie pracy komisji, między innymi przez udział w formach kształceniowych przeznaczonych dla członków KSI.
38. Wniosek o ponowne nadanie uprawnień powinien być złożony nie później niż na 2 miesiące przed wygaśnięciem prawa do prowadzenia prób na stopień podharcmistra.
39. W przypadku niewłaściwego realizowania zadań przez KSI hufca komendant chorągwi może - po zasięgnięciu opinii KSI chorągwi lub na jej wniosek - odebrać KSI hufca uprawnienia do prowadzenia prób podharcmistrowskich. Jednocześnie przekazuje prawo prowadzenia prób podharcmistrowskich instruktorów z przydziałem służbowym do tego hufca do działającej w tej chorągwi KSI innego hufca lub międzyhufcowej KSI albo KSI chorągwi.
40. W przypadku niewłaściwego realizowania zadań przez KSI hufca komendant chorągwi - po zasięgnięciu opinii KSI chorągwi lub na jej wniosek - zobowiązuje komendę hufca do wprowadzenia programu naprawczego, a także może odebrać KSI hufca uprawnienia do prowadzenia prób przewodnikowskich i ją rozwiązać. Jednocześnie przekazuje prawo prowadzenia prób instruktorskich osób z przydziałem służbowym do tego hufca do działającej w tej chorągwi KSI innego hufca lub międzyhufcowej KSI albo KSI chorągwi, a także określa warunki ponownego powołania KSI hufca. Maksymalny czas działania hufca, w którym nie jest powołana KSI **lub międzyhufcowa KSI**, wynosi 1 rok.

Powoływanie i zadania międzyhufcowej KSI

41. W celu prowadzenia prób **przewodnikowskich i/lub** podharcmistrowskich, na wniosek zainteresowanych komend hufców, komendant chorągwi może - po zasięgnięciu opinii KSI chorągwi - powołać międzyhufcową KSI, nadając jej na okres maksimum 3 lat prawo prowadzenia prób na stopień podharcmistra. KSI chorągwi wydaje opinię, biorąc pod uwagę:
 - a) w chwili powołania międzyhufcowej KSI - poziom prób prowadzonych dotychczas przez KSI hufców, a w kolejnych latach - poziom prób prowadzonych przez międzyhufcową KSI,
 - b) jakość pracy prowadzonej z opiekunami prób,
 - c) jakość prowadzonych działań w zakresie stymulowania rozwoju instruktorów,
 - d) doskonalenie pracy komisji, między innymi przez udział w formach kształceniowych przeznaczonych dla członków KSI.

42. W skład międzyhufcowej KSI wchodzi instruktorzy w stopniu podharcmistra i harcmistrza, co najmniej połowę składu komisji stanowią harcmistrzowie. Komisja liczy co najmniej 3 osoby.
43. W skład MKSI powinno wejść po minimum jednym przedstawicielu z każdego hufca tworzącego MKSI.
44. Międzyhufcowa KSI prowadzi próby instruktorskie osób z przydziałem służbowym do hufców, na wniosek których powołano tę komisję, oraz próby, o których mowa w punktach 39, 40, 46 i 47. W szczególnych przypadkach zdobywający stopień, opiekun próby lub KSI mogą wnioskować do KSI chorągwi o poprowadzenie tych prób.
45. Wniosek o ponowne nadanie uprawnień powinien być złożony nie później niż na 2 miesiące przed wygaśnięciem prawa do prowadzenia prób na stopień podharcmistra.
46. W przypadku niewłaściwego realizowania zadań przez międzyhufcową KSI komendant chorągwi może - po zasięgnięciu opinii KSI chorągwi lub na jej wniosek - odebrać międzyhufcowej KSI uprawnienia do prowadzenia prób podharcmistrowskich. Jednocześnie przekazuje prawo prowadzenia prób podharcmistrowskich instruktorów z przydziałem służbowym do tego hufca do działającej w tej chorągwi KSI innego hufca lub międzyhufcowej KSI albo KSI chorągwi.
47. W przypadku niewłaściwego realizowania zadań przez międzyhufcową KSI komendant chorągwi - po zasięgnięciu opinii KSI chorągwi lub na jej wniosek - zobowiązuje komendy hufców do wprowadzenia programu naprawczego. Może także odebrać międzyhufcowej KSI uprawnienia do prowadzenia prób przewodnikowskich i ją rozwiązać, jednocześnie przekazując prawo prowadzenia prób instruktorskich osób z przydziałem służbowym do tego hufca do działającej w tej chorągwi KSI innego hufca lub międzyhufcowej KSI albo KSI chorągwi, a także określając warunki ponownego powołania KSI hufców lub MKSI. Maksymalny czas działania hufca, w którym nie jest powołana KSI lub MKSI, wynosi 1 rok.

Powoływanie i zadania KSI chorągwi

48. KSI chorągwi powołuje rozkazem komendant chorągwi.
49. W skład KSI chorągwi wchodzi instruktorzy w stopniu harcmistrza. Komisja liczy co najmniej 5 osób.
50. KSI chorągwi prowadzi próby instruktorskie osób z przydziałem służbowym do danej chorągwi, próby komendantów hufców, próby, o których mowa w punktach 36, 39, 40, 44, 46 i 47, a także próby podharcmistrowskie osób z przydziałem służbowym do hufców, w których KSI hufca ani międzyhufcowa KSI nie mają uprawnień do prowadzenia prób podharcmistrowskich. W szczególnych przypadkach zdobywający stopień, opiekun próby lub KSI mogą wnioskować do Centralnej KSI o poprowadzenie tych prób.
51. KSI chorągwi ma prawo prowadzić próby na stopień przewodnika i podharcmistra. Naczelnik ZHP - po uzyskaniu pozytywnej opinii Centralnej KSI - może nadać KSI chorągwi na okres maksimum 3 lat prawo prowadzenia prób na stopień harcmistrza. Centralna KSI wydaje opinię, biorąc pod uwagę:
 - a) poziom prób dotychczas prowadzonych przez KSI chorągwi,
 - b) jakość pracy prowadzonej z opiekunami prób,
 - c) jakość prowadzonych działań w zakresie stymulowania rozwoju instruktorów,
 - d) doskonalenie pracy komisji, między innymi przez udział w formach kształceniowych przeznaczonych dla członków KSI,
 - e) wspieranie i nadzorowanie KSI hufców.
52. Wniosek o ponowne nadanie uprawnień powinien być złożony nie później niż na 3 miesiące przed wygaśnięciem prawa do prowadzenia prób na stopień harcmistrza.
53. KSI chorągwi jest zobowiązana do bieżącego monitorowania i wspierania pracy hufcowych i międzyhufcowych KSI.
54. W przypadku niewłaściwego realizowania zadań przez KSI chorągwi Naczelnik ZHP może po zasięgnięciu opinii Centralnej KSI odebrać KSI chorągwi uprawnienia do prowadzenia prób harcmistrzowskich.

Powoływanie i zadania Centralnej KSI

55. Centralną KSI powołuje rozkazem Naczelnik ZHP.
56. W skład Centralnej KSI wchodzi instruktorzy w stopniu harcmistrza. Komisja liczy co najmniej 5 osób.
57. Centralna KSI prowadzi próby instruktorskie osób z przydziałem służbowym do Głównej Kwatery ZHP oraz próby harcmistrzowskie instruktorów z tych chorągwi, które nie mają uprawnień do prowadzenia prób harcmistrzowskich.
58. Centralna KSI ma prawo prowadzić próby na wszystkie stopnie instruktorskie.
59. Centralna KSI jest zobowiązana do bieżącego monitorowania i wspierania pracy KSI chorągwi.

Tryb pracy KSI

60. KSI samodzielnie przyjmuje regulamin pracy zgodny z niniejszym systemem stopni instruktorskich. Regulamin zatwierdza właściwa komenda, a ogłasza w rozkazie właściwy komendant.
61. Przewodniczącym KSI może zostać instruktor w stopniu harcmistrza.
62. Członkowie KSI powinni mieć przygotowanie do pełnienia funkcji lub uzyskać je w ciągu roku od objęcia funkcji w KSI.
63. KSI może pracować zarówno w całym składzie, jak i w zespołach. Zespół powinien liczyć co najmniej 3 osoby (w jego składzie musi znaleźć się przewodniczący KSI lub jego zastępca).
64. Komisja stopni może realizować swoje działania (zbiórki, szkolenia, spotkania z innymi KSI itp.) w formie stacjonarnej, zdalnej lub hybrydowej, przy czym zalecana jest praca w formach stacjonarnych. W przypadku formy zdalnej lub hybrydowej zaleca się korzystanie z platformy elektronicznej rekomendowanej przez ZHP.
65. KSI jest zobowiązana tak organizować swoją pracę, aby osoby zdobywające stopnie miały do niej łatwy dostęp.

Potwierdzanie stopni instruktorskich osobom, które ponownie uzyskały członkostwo w ZHP oraz osobom, które stopnie instruktorskie zdobyły w innych organizacjach harcerskich

66. KSI mogą potwierdzać tylko te stopnie, do których przyznawania są uprawnione. W przypadku braku odpowiednich uprawnień potwierdzenia dokonuje KSI wyższego szczebla.
67. KSI przystępuje do procedury potwierdzania stopni instruktorskich po otrzymaniu kompletu dokumentów kandydata - zgodnie z uchwałą Rady Naczelnej ZHP w sprawie zasad ponownego ubiegania się o członkostwo ZHP. KSI może prosić o uzupełnienie dokumentacji.
68. W celu potwierdzenia stopnia instruktorskiego komisja uzgadnia z kandydatem sposób uzupełnienia wiedzy na temat zmian w ZHP od czasu ustania członkostwa, w szczególności dotyczących zmian w Statucie ZHP oraz w systemie metodycznym, a także - w przypadku potwierdzania stopni phm. i hm. - w dokumencie „System pracy z kadrą w ZHP” (np. szkolenie, udział w kursie, lektura wskazanych pozycji). KSI, potwierdzając stopień instruktorski, bierze pod uwagę sposób i poziom realizacji zadań mających na celu uzupełnienie wiedzy na temat ZHP oraz postawę kandydata, a także wiedzę o przyczynach przerwy w służbie instruktorskiej.
69. W przypadku nabywania członkostwa w ZHP przez osoby, które stopnie instruktorskie zdobyły w innych organizacjach harcerskich, komisja analizuje wymagania na stopień instruktorski zdobyty przez kandydata, a następnie uzgadnia z nim sposób uzupełnienia wiedzy na temat ZHP, w szczególności dotyczącej Statutu ZHP oraz systemu metodycznego, a także innej wiedzy i umiejętności - jeśli wynika to z analizy różnic między systemami stopni instruktorskich. Potwierdzenie stopnia wiąże się z dopuszczeniem przez właściwego komendanta do złożenia Zobowiązania Instruktorskiego.

Za zorganizowanie zobowiązania odpowiedzialny jest właściwy komendant w czasie nie dłuższym niż 1 miesiąc.

70. KSI może rozpatrzyć wniosek:

- a) potwierdzając określony stopień instruktorski,
- b) potwierdzając posiadanie stopnia niższego od wnioskowanego,
- c) nie potwierdzając stopnia instruktorskiego.

71. Potwierdzenie stopnia ogłasza w rozkazie właściwy komendant na wniosek KSI.

72. Prawo noszenia oznaczeń stopnia na mundurze uzyskuje się po ogłoszeniu decyzji KSI w rozkazie właściwego komendanta.

Zadania opiekuna próby instruktorskiej

73. Do zadań opiekuna próby należy dbałość o przygotowanie, realizację i podsumowanie próby, które zagwarantują osiągnięcie poziomu określonego w idei stopnia, w szczególności:

- a) przygotowanie wspólnie z podopiecznym programu próby na stopień,
- b) stawienie się na komisji otwierającej i zamykającej,
- c) bieżąca pomoc w realizacji próby w trakcie jej trwania,
- d) monitorowanie pracy podopiecznego,
- e) dokonanie z podopiecznym analizy realizacji próby,
- f) sporządzenie opinii **podsumowującej próbę**,
- g) w przypadku próby przewodnikowskiej - organizacja Zobowiązania Instruktorskiego w terminie 3 miesięcy od przyznania stopnia.

Dokumentacja pracy KSI

74. Dokumentacja pracy KSI obejmuje:

- a) protokoły **ze zbiórek** KSI,
- b) rejestr prowadzonych prób,
- c) kopie programów prób w trakcie realizacji oraz wnioski o otwarciu prób,
- d) dokumentację zamkniętych prób,
- e) dorobek prób instruktorskich z informacją o sposobie ich upowszechnienia,
- f) dokumentację pracy z opiekunami prób.

75. Dorobek prób na stopnie instruktorskie powinien być upowszechniony tak, by umożliwić korzystanie z niego kadrze oraz zdobywającym stopnie.

76. KSI przechowuje swoją dokumentację zgodnie z aktualnymi wytycznymi RODO oraz zasadami postępowania z dokumentacją archiwalną w ZHP.

77. KSI prowadzi dokumentację w formie cyfrowej i przechowuje ją w chmurze rekomendowanej przez ZHP. KSI może prowadzić dokumentację w formie papierowej.

78. Zaleca się weryfikowanie danych osób otwierających i realizujących próby, a także ich opiekunów w Systemie ewidencyjnym ZHP.

79. W zakresie niniejszego dokumentu korespondencja przesyłana z osobistego konta ZHP oraz inne formy komunikacji pisemnej wymagające zalogowania na konto osobiste ZHP mają status podpisanego dokumentu.

VI. STOPNIE INSTRUKTORSKIE

PRZEWODNIK - PRZEWODNICZKA

Idea stopnia

Swoją postawą propaguje harcerski system wartości wynikający z Przymierzenia i Prawa Harcerskiego. Jest wzorem dla harcerzy. **Prowadzi zdrowy tryb życia.** Poznaje siebie i motyw swojego postępowania. **Rozwija swoje zdolności, pracuje nad własnymi słabościami.** Bierze aktywny udział w życiu drużyny, świadomie stosując **Harcerski System Wychowawczy** i wykorzystując przykład osobisty do realizacji celów wychowawczych. Ma świadomość wychowawczej roli służby w harcerstwie. Współtworzy hufcową wspólnotę. We współdziałaniu z dziećmi i młodzieżą znajduje radość, umie być starszym kolegą i przewodnikiem. Ma poczucie odpowiedzialności za pracę i powierzoną grupę.

Warunki otwarcia próby

1. Złożenie Przymierzenia Harcerskiego.
2. Przedstawienie KSI programu swojej próby zapewniającego **osiągnięcie poziomu opisanego w idei stopnia oraz** realizację wymagań.
3. Ukończone 16 lat.
4. **Posiadanie aktualnego certyfikatu „Safe from Harm”.**

Wymagania

1. Kształtuje **własny charakter** zgodnie z Prawem Harcerskim, w tym dokonał samooceny i na tej podstawie ułożył i konsekwentnie realizował plan swojego rozwoju.
2. Pogłębia swoją wiedzę i rozwija swoje zainteresowania.
3. Zachowuje właściwe proporcje w wypełnianiu obowiązków wynikających z przynależności do różnych grup społecznych (rodzina, szkoła, drużyna, środowisko zawodowe).
4. Bierze udział w życiu hufca.
5. **W okresie próby,** w trakcie minimum 9-miesięcznej aktywnej **pracy wychowawczej** w gromadzie/drużynie wykazał się **umiejętnością stosowania Harcerskiego Systemu Wychowawczego** w wybranej grupie wiekowej, w tym umiejętnościami:
 - a) stosowania instrumentów metodycznych,
 - b) stosowania systemu małych grup,
 - c) tworzenia programu gromady/drużyny, jego realizacji i podsumowania,
 - d) pracy z Prawem i Przymierzeniem / Prawem i Obietnicą,
 - e) samodzielnego prowadzenia zbiórek,
 - f) **stosowania służby jako narzędzia pracy wychowawczej,**
 - g) **stosowania zasad dotyczących umundurowania, musztry i ceremoniału harcerskiego,**
 - h) **wykorzystania wiedzy zdobytej w harcerskiej literaturze i mediach w pracy wychowawczej (w tym przeczytanie minimum 3 książek)**

oraz:

- i) **współorganizował** gry i formy pracy w terenie uwzględniające współdziałanie i współzawodnictwo,
 - j) **współorganizował** wyjazdowe formy pracy wykorzystujące kontakt z przyrodą **(w tym minimum 1 z nocowaniem),**
 - k) **współorganizował** obóz (kolonię) lub zimowisko **dla** gromady/drużyny i pełnił na nim funkcję,
 - l) uczestniczył w prowadzeniu dokumentacji niezbędnej do działania gromady/drużyny,
 - m) brał udział we współpracy ze środowiskiem działania - rodzicami, szkołą itp.
 - n) uczestniczył w pozyskiwaniu wsparcia **dla** działalności gromady/drużyny.
6. **W ostatnich 3 latach** ukończył minimum 15-godzinny kurs pierwszej pomocy zawierający zajęcia w praktyce.

Warunki zamknięcia próby

1. Osiągnięcie poziomu opisanego w idei stopnia i zrealizowanie wymagań próby.
2. Przestrzeganie zasad „Polityki ochrony bezpieczeństwa dzieci, młodzieży i dorosłych w Związku Harcerstwa Polskiego - programu »Safe from Harm«” oraz innych przepisów dotyczących zasad bezpieczeństwa w pracy z dziećmi i młodzieżą.
3. Posiadanie stopnia harcerki orlej / harcerza orlego (dotyczy osób w wieku wędrowniczym w momencie zamykania próby) lub wiedzy i umiejętności harcerskich na poziomie samarytanki/ćwika (dla pozostałych osób).
4. Pozytywnie oceniona praca wychowawcza w gromadzie/drużynie w okresie realizacji próby.
5. Ukończenie kursu przewodnikowskiego.
6. Posiadanie wiedzy i umiejętności odpowiadających wymaganiom stawianym wychowawcom wypoczynku.
7. Posiadanie aktualnego certyfikatu „Safe from Harm”.

Oznaka stopnia

Oznaką stopnia przewodnika jest granatowa podkładka pod krzyżem harcerskim i granatowa lilijka na lewym rękawie munduru.

PODHARCMISTRZ - PODHARCMISTRZYNI

Idea stopnia

Określa kierunki swojego rozwoju i je realizuje. Pracuje nad sobą, przełamuje własne ograniczenia. Przykładem osobistym, w tym zdrowym trybem życia, świadomie i pozytywnie oddziałuje na otoczenie. Rozumie ludzi i otaczającą go rzeczywistość - reaguje na ich potrzeby. Systematycznie stosuje służbę jako narzędzie harcerskiej pracy wychowawczej. Potrafi zauważyć sytuacje problemowe i je rozwiązywać. Umie spojrzeć na nie szerzej, niż tylko z perspektywy własnego środowiska. Buduje swój autorytet. Doskonali swą wiedzę i umiejętności wychowawcze. Dzieli się nimi z kadrą. Świadomie i konsekwentnie stosuje Harcerski System Wychowawczy. Pracuje w zespole instruktorskim. Ma własny pogląd na sprawy nurtujące jego środowisko harcerskie. Wzmacnia tożsamość harcerstwa, w tym ma świadomość możliwości płynących z przynależności do światowego ruchu skautowego.

Warunki otwarcia próby

1. Pozytywnie oceniona praca instruktorska przez co najmniej 12 miesięcy od przyznania stopnia przewodnika.
2. Zaliczona służba instruktorska.
3. Ukończone 18 lat.
4. Przedstawienie KSI programu swojej próby zapewniającego osiągnięcie poziomu opisanego w idei stopnia oraz realizację wymagań.
5. Posiadanie doświadczenia w doskonaleniu zastępowych lub przybocznych.
6. Posiadanie co najmniej 12-miesięcznego doświadczenia na funkcji drużynowego lub przybocznego.
7. Posiadanie aktualnego certyfikatu „Safe from Harm”.

Wymagania

1. Wykazał się umiejętnością pracy nad sobą, stawiania celów w życiu, podejmowania działań (do ich realizacji), ich oceny i wyciągania wniosków.
2. Podnosi swoje umiejętności i kwalifikacje.
3. Bierze czynny udział w życiu otaczającego go środowiska społecznego.
4. W swojej pracy instruktorskiej świadomie wykorzystuje służbę jako narzędzie pracy wychowawczej.

5. Wykazał się umiejętnością pracy w zespole **instruktorskim, w tym współpracy i komunikowania się.**
6. **Kierował realizacją** zadania instruktorskiego na poziomie szczepla lub hufca.
7. **Pogłębił znajomość Harcerskiego Systemu Wychowawczego, nabytą wiedzę wykorzystał w praktyce.**
8. **Poszerzył wiedzę na temat zasad wszystkich metodyk, wykorzystał ją w praktyce.**
9. Świadomie stosuje „System pracy z kadrą w ZHP”.
10. Pracuje nad swoją postawą instruktorską. Doskonali swoje umiejętności harcerskie i instruktorskie - w trakcie próby brał udział w minimum 2 wybranych formach kształceniowych (**innych niż wymienione w warunkach zamknięcia próby**).
11. **Rozpoczął lub rozwinął współpracę z sojusznikami harcerstwa.**
12. Pełnił **stałą funkcję** w czasie roku harcerskiego.
13. **Uczestniczył w HAL lub HAZ** - był członkiem komendy kolonii/obozu lub zimowiska.
14. Orientuje się w historii i aktualnej sytuacji harcerstwa. Korzysta z harcerskiej **lub skautowej** literatury i mediów. Przeczytał minimum 3 wybrane książki **przydatne w pracy instruktorskiej**.
15. Wykazał się znajomością przepisów finansowych i organizacyjnych oraz zasad prowadzenia obozu harcerskiego.
16. **Zrealizował działanie związane z zarządzaniem budżetem i pracą z majątkiem.**

Warunki zamknięcia próby

1. Osiągnięcie poziomu opisanego w idei stopnia i zrealizowanie wymagań próby.
2. Pozytywnie oceniona praca instruktorska w okresie realizacji próby.
3. Ukończenie kursu podharczmistrzowskiego.
4. **Posiadanie wiedzy i umiejętności odpowiadających wymaganiom stawianym kierownikom wypoczynku.**
5. **Ukończenie minimum 6-godzinnej formy przygotowującej do bycia opiekunem prób przewodnikowskich.**
6. **Posiadanie aktualnego certyfikatu „Safe from Harm”.**

Oznaka stopnia

Oznaką stopnia podharczmistrza jest zielona podkładka pod krzyżem harcerskim i zielona lilijka na lewym rękawie munduru.

HARCMISTRZ - HARCMISTRZYNI

Idea stopnia

Jest wzorem dla instruktorów. **Prowadzi zdrowy tryb życia.** Dbą o swój wszechstronny rozwój. **Stara się odkryć sens życia.** Konsekwentnie realizuje swoje cele życiowe. Osiągnął założoną przez siebie dojrzałość w życiu rodzinnym, zawodowym i społecznym. Kreuje rzeczywistość. Jest znaczącą osobowością w zespole instruktorskim, z którym aktywnie pracuje w środowisku swojego działania. Dzieli się własnymi doświadczeniami życiowymi i wychowawczymi i przekłada je na trwały dorobek. Po mistrzowsku stosuje Harcerski System Wychowawczy. Ma dużą wiedzę i umiejętności w zakresie samodzielnego kierowania zespołem. Potrafi inspirować i organizować swoje środowisko do potrzebnego społecznie działania. Wpływa na oblicze harcerstwa, buduje jego tożsamość.

Warunki otwarcia próby

1. Pozytywnie oceniona praca instruktorska przez co najmniej **24 miesiące** od przyznania stopnia podharczmistrza.
2. Zaliczona służba instruktorska.
3. Ukończone 21 lat.

4. Przedstawienie KSI programu swojej próby zapewniającego osiągnięcie poziomu opisanego w idei stopnia oraz realizację wymagań.
5. Posiadanie aktualnego certyfikatu „Safe from Harm”.

Wymagania

1. W świadomy sposób określa i realizuje własne plany życiowe.
2. Pogłębia swoją wiedzę zawodową.
3. Poza swoimi zainteresowaniami zawodowymi poznaje wybraną dziedzinę nauki lub kultury.
4. Świadomie stosuje Harcerski System Wychowawczy, upowszechnia go i dzieli się własnymi doświadczeniami.
5. Przygotował się do roli opiekuna próby na stopień podharcmistra i harcmistrza.
6. Wykazał się skutecznym stosowaniem „Systemu pracy z kadrami w ZHP” w kierowanym przez siebie zespole instruktorskim.
7. Kierował przez minimum 6 miesięcy zespołem instruktorskim realizującym w sposób planowy działania wynikające z analizy potrzeb środowiska. W działaniu tego zespołu kształtował postawy oraz poszerzał wiedzę i umiejętności instruktorów.
8. Brał udział w kształceniu kadry - dzielił się swoim doświadczeniem instruktorskim.
9. Zrealizował zadanie instruktorskie na poziomie chorągwi lub Związku.
10. Opracował i upowszechnił materiały wspierające realizację misji ZHP (np. opracowania pisemne, aplikacje, filmy) jako wkład w dorobek Związku.

Warunki zamknięcia próby

1. Osiągnięcie poziomu opisanego w idei stopnia i zrealizowanie wymagań próby.
2. Osiągnięcie sukcesu w wybranej dziedzinie.
3. Pozytywnie oceniona praca instruktorska w okresie realizacji próby.
4. Ukończenie kursu harcmistrzowskiego lub aktywne uczestniczenie w minimum 3 innych stacjonarnych formach wymiany doświadczeń poziomu harcmistrzowskiego (kursy, warsztaty, seminaria, konferencje itp.).
5. Poprowadzenie samodzielnej programowo formy podczas HALiZ (obozu, podoboju, kolonii lub zimowiska) w okresie od zdobycia stopnia podharcmistra. Uzyskanie pozytywnej oceny swojej pracy.
6. Pełnienie funkcji opiekuna pozytywnie zakończonej próby na stopień instruktorski w okresie od zdobycia stopnia podharcmistra.
7. Posiadanie aktualnego certyfikatu „Safe from Harm”.

Oznaka stopnia

Oznaką stopnia harcmistrza jest czerwona podkładka pod krzyżem harcerskim i czerwona lilijka na lewym rękawie munduru.